

Archeologisch bureau- en
booronderzoek aan de Duinweg 24 te
Oostkapelle, gemeente Veere

Walcherse Archeologische Dienst

Colofon

Archeologisch bureau- en booronderzoek aan de Duinweg 24 te Oostkapelle, gemeente Veere

Walcherse Archeologische Briefrapporten 12
WAD-Projectcode VEOO_015_005

Auteur
B. Silkens

Afbeeldingen
WAD tenzij anders vermeld

Autorisatie—B.H.F.M. Meijlink

Uitgegeven door
Walcherse Archeologische Dienst
Postbus 70
4330 AB Middelburg
Tel: 0118-67 88 03
Fax: 0118-62 80 94
e-mail: b.meijlink@middelburg.nl

ISBN: 978-90-78877-49-3

Domburg, 2015

Omslag

Oostkapelle en de Duinweg op de bodemkaart van Bennema en Van der Meer. Bron: Zeeuws Archief.

© Walcherse Archeologische Dienst, september 2015

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of op welke andere wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

De WAD aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

Administratieve gegevens

Soort onderzoek:	Inventariserend Veldonderzoek met grondboringen
Provincie:	Zeeland
Gemeente:	Veere
Plaats:	Oostkapelle
Toponiem:	Duinweg 24
Centrumcoörd. onderzoeksgebied:	X: 27879 / Y: 399335
Oppervlakte plan/onderzoeksgebied:	ca. 1526 m ²
Kadaster:	percelen H 823 & 1044
CIS-code. Archis II:	3973264100
Opdrachtgever:	Gemeente Veere dhr. J. Muizelaar Postbus 3000 4380 GV Vlissingen (0118) 487 000
Bevoegd gezag:	Gemeente Veere Namens deze: B.H.F.M. Meijlink Walcherse Archeologische Dienst (WAD) Postbus 6000 4330 LA Middelburg e-mail: b.meijlink@middelburg.nl
Beheer en plaats van documentatie:	Zeeuws Archeologisch Archief (ZAA) Stichting Cultureel Erfgoed Zeeland (SCEZ) Postbus 49, 4330 AA Middelburg Beheerder: dhr. J.J.B. Kuipers Tel.: 0118-670870, fax: 0118-670880 e-mail: jjb.kuipers@scez.nl
Beheer en plaats van vondsten :	niet van toepassing
Complextype :	niet van toepassing
Autorisatie:	Drs. B.H.F.M. Meijlink Senior archeoloog WAD
ISBN-nummer	978-90-78877-49-3

1. Inleiding

1.1 Aanleiding voor het onderzoek

Aan de Duinweg 24 bereidt de gemeente Veere de verkoop van enkele percelen voor. De bestaande gebouwen zullen gesloopt worden en er wordt een wegaansluiting voorzien. Over de precieze aard en diepte van de graafwerkzaamheden die hiermee gepaard gaan, zijn nog geen gegevens bekend.

De mogelijkheid bestaat dat eventuele archeologische en cultuurhistorische waarden door de inrichtings- en bouwwerkzaamheden aangetast zullen worden. Het werd daarom noodzakelijk geacht een gespecificeerd verwachtingsmodel op te stellen waarin de te verwachten archeologische waarden en de verstoringen uit het (recente) verleden in kaart worden gebracht. Dit model ligt aan de basis voor verdere besluitvorming.

Om het dit verwachtingsmodel op te stellen werd op vraag van de gemeente Vlissingen een Inventariserend Veldonderzoek met boringen uitgevoerd op 29 september 2015 door drs. B. Silkens & dhr. J. Vogel van de Walcherse Archeologische Dienst. De resultaten zijn weergegeven in deze rapportage.

1.2 Ligging en gebruik

Het plangebied aan de Duinweg 24 bevindt zich net ten noordoosten van de kern van Oostkapelle. Het betreft percelen H 823 en 1044. Momenteel is het perceel bebouwd en grotendeels verhard met beton.

Het plan/onderzoeksgebied heeft een totale oppervlakte van ca. 1526 m² (fig. 1).

1.3 Doel van het onderzoek

Het inventariserend booronderzoek is uitgevoerd binnen het kader van het Walchers archeologiebeleid, zoals dat in het begin van 2006 is vastgesteld in de Nota Archeologische monumentenzorg Walcheren en in 2008 werd herzien. Uitgangspunt van het archeologiebeleid is het streven in het kader van de archeologische monumentenzorg naar een optimaal behoud en beheer van het archeologisch erfgoed. De doelstelling van het Walchers beleid is bijgevolg in eerste plaats het veiligstellen van archeologisch waardevolle vindplaatsen (behoud in situ).

Dit booronderzoek heeft tot doel een verwachtingsmodel op te stellen voor de aanwezigheid en de mate van conservering van archeologische waarden in het onderzoeksgebied. De resultaten van dit onderzoek en het verwachtingsmodel liggen aan de basis van de besluitvorming omtrent eventuele vervolgstappen binnen het archeologische onderzoeksproces, die voorafgaand aan of gelijktijdig met de voorgenomen bodemingrepen moeten worden genomen.

1.4 Werkwijze

Het hier gepresenteerde brieffrapport focust op de resultaten van het uitgevoerde Inventariserend booronderzoek. Tijdens het booronderzoek werden in totaal vier boringen gezet, verspreid over het terrein (fig. 7).

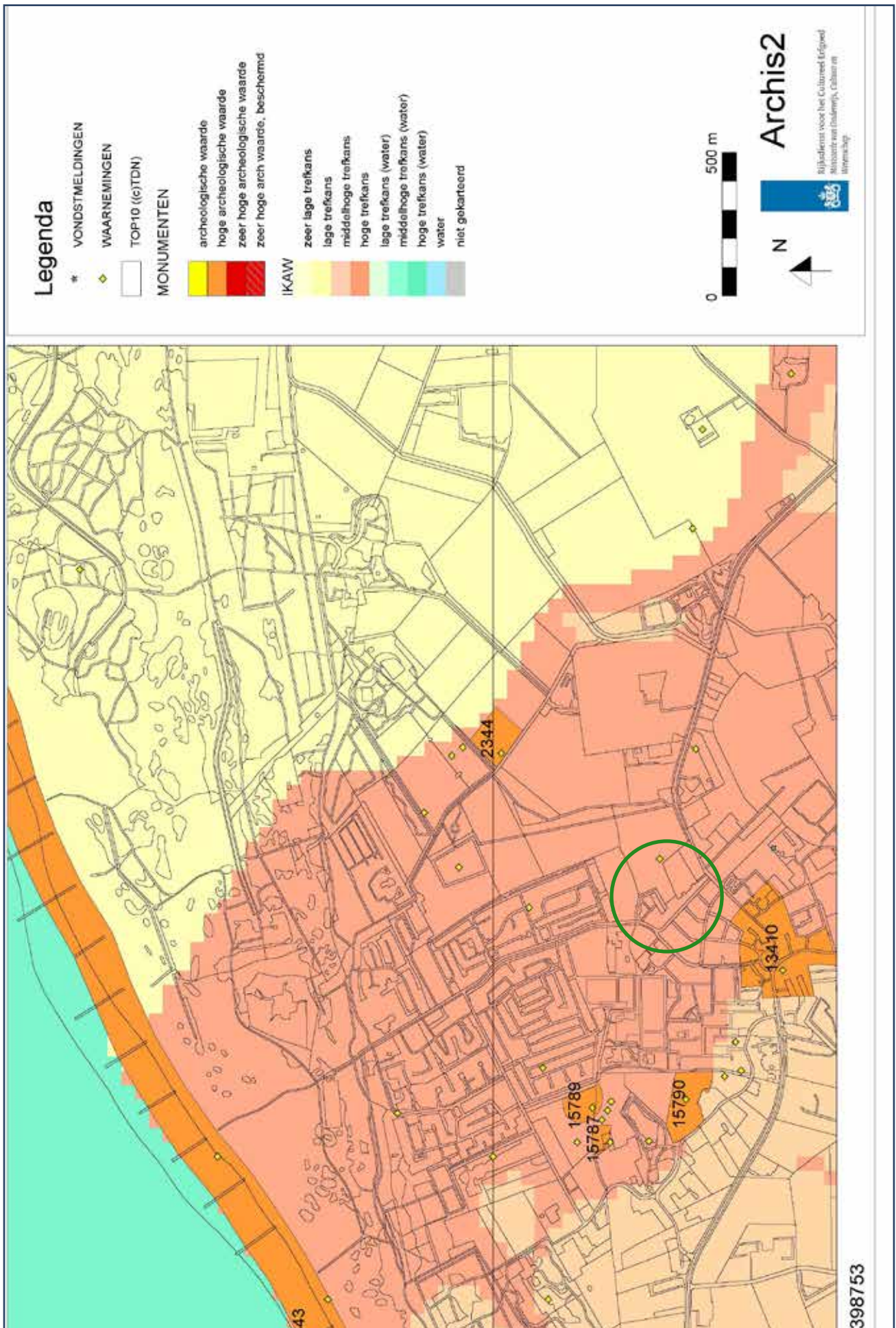

Fig. 2 Het onderzoeksgebied met gegevens uit het Archeologisch Informatiesysteem voor Nederland. Het plangebied is groen omcirkeld aangegeven. Bron: ARCHIS II, bewerking WAD.

2. Bureauonderzoek

2.2 Geologie en bodem

Binnen het plangebied bestaat volgens de gegevens op de geologische kaart Nederland de mogelijkheid op het aantreffen van intacte Pleistocene bodems op een diepte van 20/25 m -NAP. Het plangebied Duinweg Oost, grenzend aan de oostelijke zijde van het huidige onderzoeksgebied, werd in 2004 onderzocht door SOBResearch aan de hand van boringen (RAS2004). Het Laagpakket van Wormer werd tijdens dit onderzoek niet bereikt. Ook het Hollandveen werd niet meer aangetroffen. Verklaring hiervoor is de aanwezigheid van een diepe oude kreekgeul die hier het land insneed. Deze kreek heeft, afgaande op het bodemprofiel bij de geologische kaart, de onderliggende bodemlagen tot een diepte van circa 12 meter volledig weggeërodeerd (fig. 3 & 4).

Stratigrafie	Diepte (-MV)	Intact	Opmerkingen
Pleistoceen	ca. 20-25 m	ja	
Basisveen	-	nee	weggeërodeerd door kreekwerking
Wormer	-	nee	weggeërodeerd door kreekwerking
Hollandveen	-	nee	weggeërodeerd door kreekwerking
Kreek	0,3 tot ca 12 m	ja	jonge kreek op oude kreek

2.2 Bekende archeologische en historische waarden

Walcherse Archeologische Verwachtings- en beleidsadvieskaart

Deze kaarten zijn opgesteld op basis van ondermeer de gedetailleerde bodemkaart van Bennema en Van der Meer en geven een aanscherping van de *Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden* (IKAW) (fig. 2). Het plangebied is hier aangeduid als een zone met middelhoge archeologische verwachting. Hier geldt dat bij bodemingrepen dieper dan 40 cm met een oppervlaktemaat groter dan 500 m² voorafgaand archeologisch onderzoek moet plaatsvinden.

Historische kaarten & luchtfoto's

Op de *historische kaarten* is vanaf het midden van de 17e eeuw de Duinweg al weergegeven (fig 6-10). Het is goed mogelijk dat deze weg al in de Middeleeuwen aanwezig was. De kaart van Visscher-Roman uit 1655 is echter de oudst bekende kaart van het gebied (fig. 6). Op de kaarten zijn langs de Duinweg geen andere bewoningselementen aangegeven. Op de geraadpleegde *luchtfoto's* van het gebied (1944, 1959 en 1971) is er ter hoogte van het perceel al bebouwing aanwezig (fig. 11).

Kaart	Periode	Indicator	Opmerkingen
Visscher-Roman	1655/1680	nee	Duinweg bestaat al, geen bebouwing
Hattinga	1750	nee	geen bebouwing
Kadastrale kaart	1812	nee	geen bebouwing
Topokaart	1856/1858	nee	enkele gebouwen, perceel onbebouwd
Bonnebladen	1912	ja	perceel bebouwd

Archeologisch onderzoek

In 2004 voerde SOBResearch in opdracht van de Walcherse Bouw Unie een grootschalig inventariserend, archeologisch booronderzoek uit in het grote plangebied Duinweg, onderverdeeld in deelgebied Duinweg West en Duinweg Oost. Het onderzoek werd voorafgegaan door een uitgebreide bureaustudie (RAS 2004). Deelgebied Duinweg Oost grenst aan de oostelijke zijde van het onderzochte perceel aan de Duinweg 24 (fig.3).

Tijdens het onderzoek kon worden vastgesteld dat er in het hele gebied sprake is van jonge en oude kreekafzettingen (voormalige Duinkerke I en II afzettingen, vandaag Laagpakket van Walcheren). De jongere kreekafzettingen bevinden zich in de bovenste twee meter, met variabele dieptes. De oudere kreekafzettingen lopen tot grote diepte door en hebben over het hele terrein het onderliggende bodemprofiel volledig weggeërodeerd. De onderkant van dit pakket werd in de boringen niet bereikt, maar op basis van de geologische kaart kan ter hoogte van het onderzoeksgebied een diepte van circa 12m verondersteld worden.

Op basis van dit onderzoek concludeerden de archeologen dat er binnen beide deelgebieden geen behoudenswaardige archeologische vindplaatsen aanwezig waren. Een vervolgonderzoek werd niet noodzakelijk geacht.

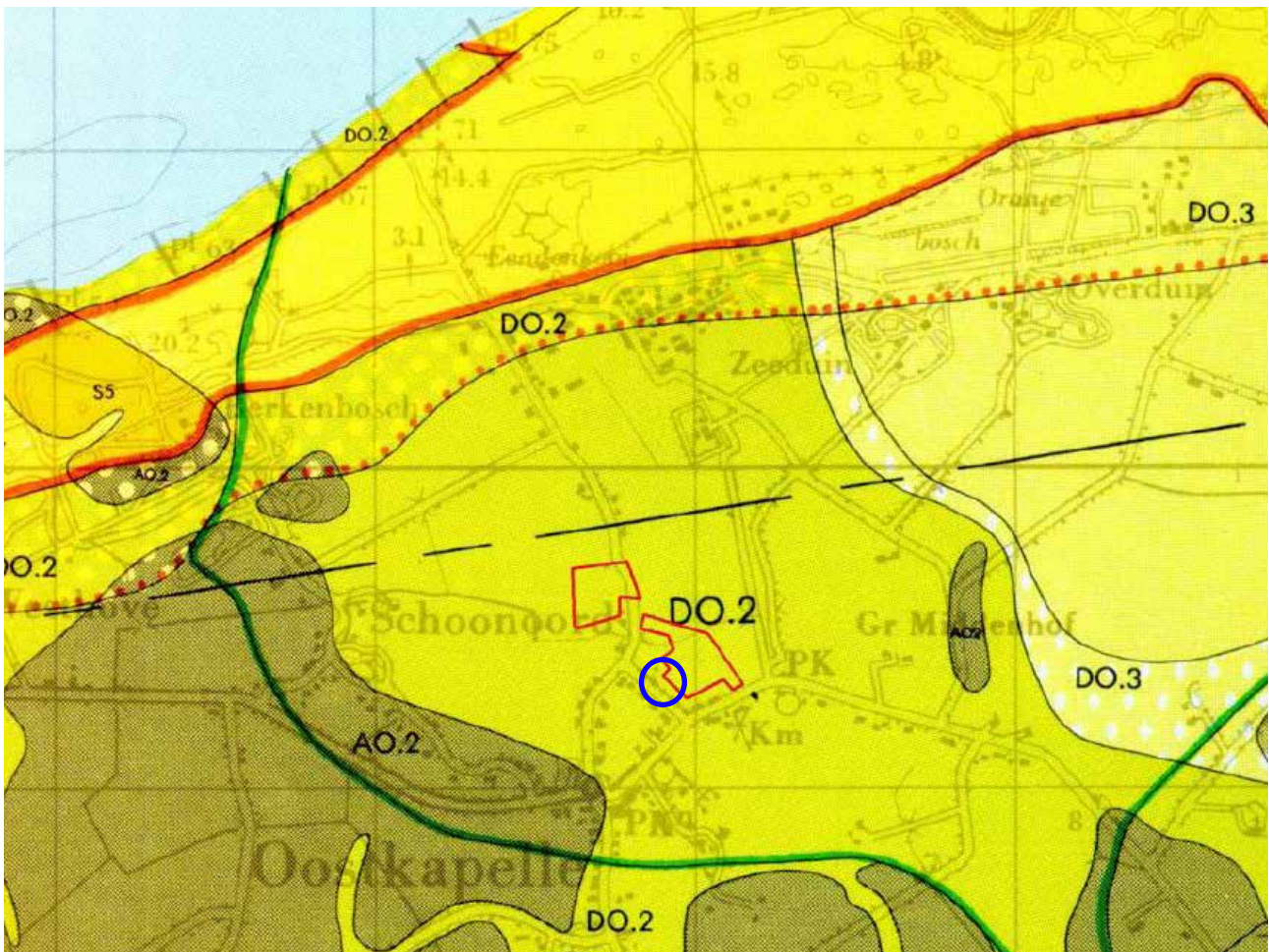

Fig. 3 Geologische Kaart Nederland schaal 1:50000. De licht groene tinten geven kreekafzettingen weer, de donkerbruine en donkergroene tinten kom- of poelafzettingen. In rood aangegeven, de onderzoeksgebieden Duinweg Oost en West uit 2004. Het onderzoeksgebied aan de Duinweg is blauw omcirkeld weergegeven.

Bron: SOBResearch (RAS 2004)

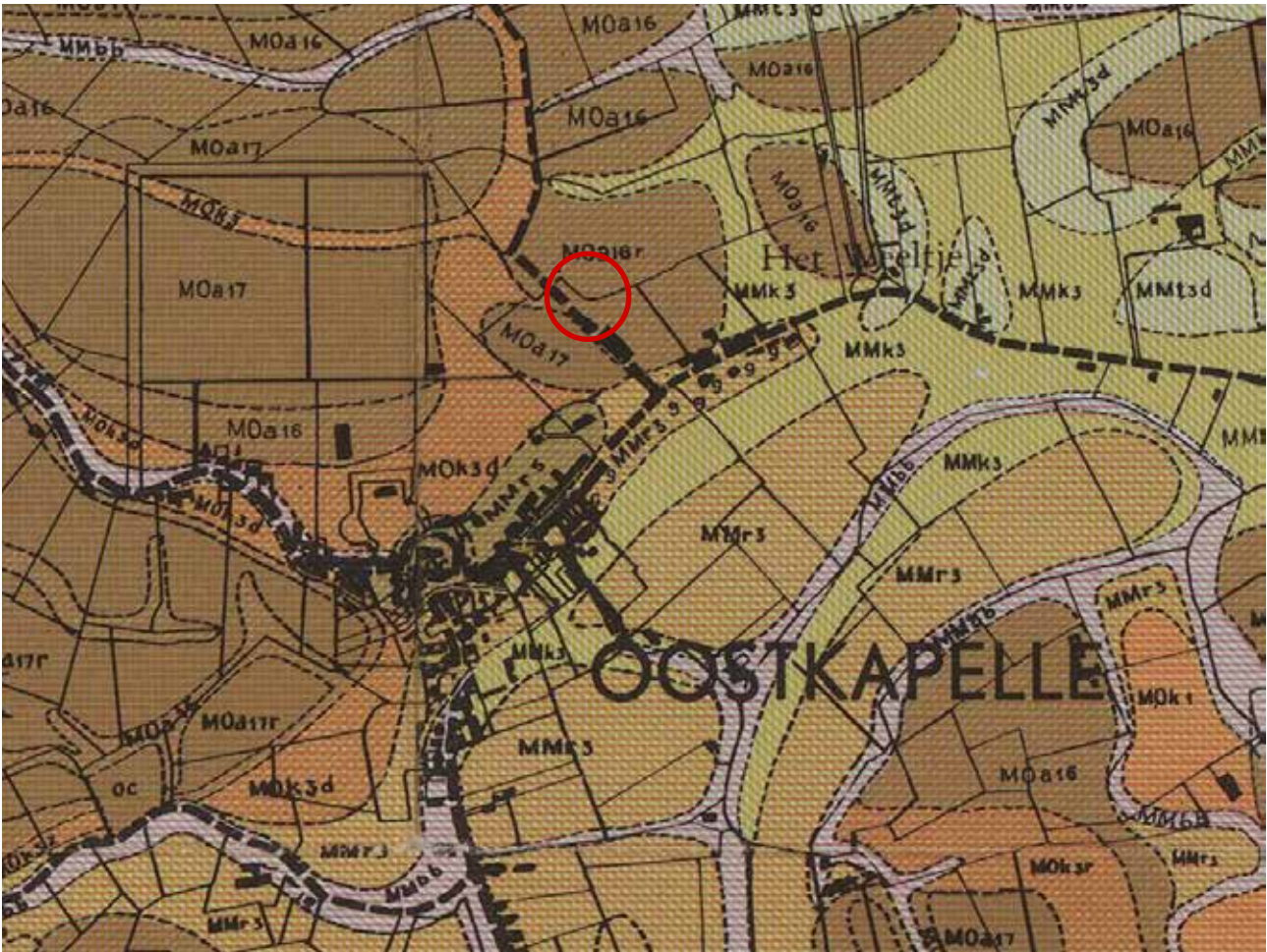

Fig. 4 Bodemkaart van Bennema & Van der Meer 1952; de licht bruine tinten geven kreekaftzettingen weer, de donkerbruine en donkerbruin-groene tinten kom- of poelaftzettingen. Het onderzoeksgebied aan de Duinweg is rood omcirkeld weergegeven.
Bron: KZGW ZI-I-1258 1

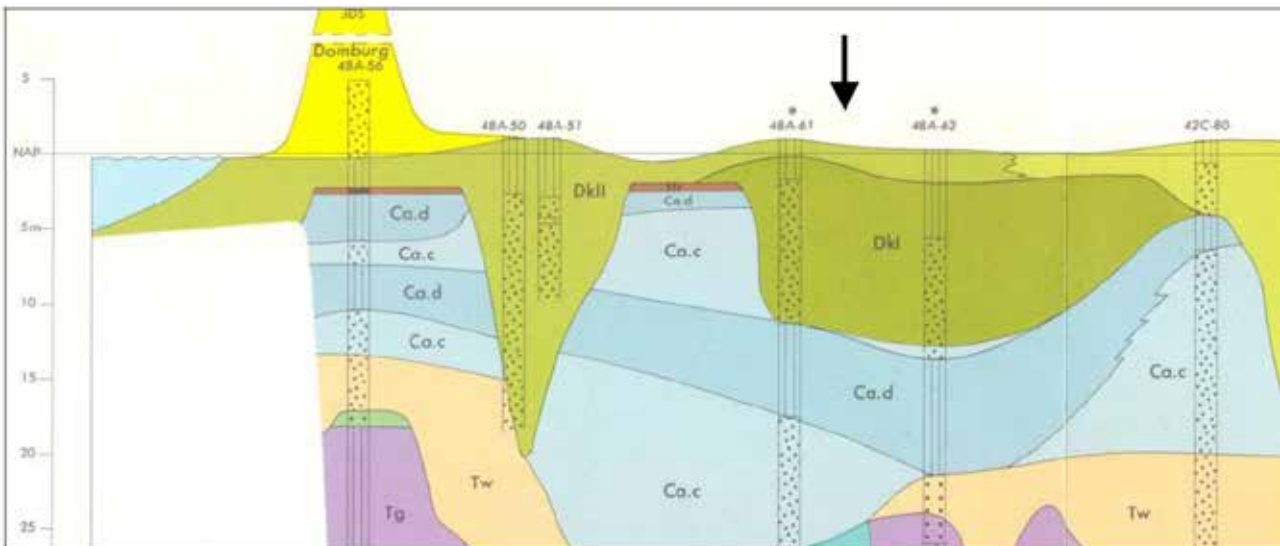

Fig. 5 Geologisch profiel van Walcheren. Oostkapelle is aangeduid met de zwarte pijl. Ter hoogte van Oostkapelle staat een diepe kreek aangegeven (Dk I). Resten van een jongere kreek (Dk II) zijn in de oudere gesneden.
Bron: RGD, profielen behorende bij de Geologische Kaart van Nederland, profiel CC', 1972/1997, bewerking SOBRResearch

Fig. 6 Het plangebied (rood omcirkeld) op de kaart van Visscher-Roman, ca.1650. Bron: KZGW ZI-I-859

Fig. 7 Het plangebied (rood omcirkeld) op de kaart van Hatinga van 1750. Bron: KZGW, Atl-Hatinga-Zeel-I-17

Fig. 8 Het plangebied (rood omcirkeld) op de kadasterkaart van 1812. Bron: watwaswaar.nl

Fig. 9 Het onderzoeksgebied (rood omcirkeld) op de topokaart circa 1850. Bron: watwaswaar.nl

Fig. 10 Het onderzoeksgebied (rood omkaderd) op de Bonnebladen van 1912. Bron: Geoloket Zeeland, bewerking WAD

Fig. 11 Het onderzoeksgebied (rood omkaderd) op een luchtfoto van 1959. Bron: Geoloket Zeeland, bewerking WAD

3. Resultaten veldonderzoek

In totaal werden verspreid over het terrein vier boringen gezet tot een diepte van gemiddeld 2,5 meter onder maaiveld (fig. 12 & bijlage I). In alle boringen werd een gelijkaardig bodemprofiel vastgesteld. De bovenste 30 tot 60 cm was verstoord door recente activiteiten. Op het binnenterrein (boring 2 en 3) bestond dit pakket uit een donkerbruin humeus pakket met puinresten. Boring 1 bevond zich tegen het gebouw aan, onder een betontegel terrasje. Hier werd een dun pakket opgebracht geel zand vastgesteld met daaronder een 50cm dik donkergrijze/zwarte kleiige laag. Dit pakket lijkt vrij vuil te zijn. Onder deze recente lagen werden in elk van de vier boringen kreekafzettingen vastgesteld. Smalle zand- en humeuze bandjes geven de geleidelijke verlanding van de kreek aan. Op een dieper niveau neemt de siltigheid van de klei meer en meer toe.

In boring 4, geplaatst in het voortuintje tegen de Duinweg aan, werd een pakket van 85 cm humeus materiaal aangetroffen, behorend bij de aangelegde beplanting. Daaronder bevond zich een licht vuilig overgangslaagje van 25cm met veel roest dat geleidelijk overging in de kreekafzettingen die ook in de andere boringen al werden vastgesteld. De boring werd gestaakt op 2,35m onder maaiveld.

De in de boringen vastgestelde diepe kreekafzettingen zijn ook precies gekarteerd op de geologische kaart en de bodemkaart van Bennema en van der Meer. De kreek heeft het onderliggende veen, en alle mogelijke archeologische vindplaatsen op het veen, volledig weggeslagen.

In geen van de vier boringen werden archeologische indicatoren aangetroffen. Een veldkartering was niet mogelijk aangezien het terrein nagenoeg volledig bedekt is met beton of bebouwd is.

Fig. 12 Het plangebied met de boorpunten (oranje) op een luchtfoto uit 2014. Het plangebied is rood omkaderd.

Bron: CHS Zeeland, bewerking WAD

4. Conclusies en advies

4.1 Conclusies

Uit zowel het bureauonderzoek als het archeologisch veldonderzoek is gebleken dat het plangebied tot eind 19e eeuw/begin 20e eeuw onbebouwd is gebleven. Het historisch kaartmateriaal geeft wel aan dat de Duinweg in het midden van de 17e eeuw al een belangrijke verbindingsweg was.

Een brede kreek heeft het onderliggende Hollandveen in een groot gebied, waarbinnen ook het onderzoeksgebied valt, volledig weggeslagen. Mogelijke archeologische vindplaatsen uit de IJzertijd en/of Romeinse Tijd op de top van het veen zijn hierdoor geheel verdwenen. De bodem is ter hoogte van het onderzoeksgebied tot een diepte van circa 12m geërodeerd. In de boringen werd vastgesteld dat de bovenste halve meter recent verstoord is. Daaronder bevinden zich de hierboven genoemde kreekafzettingen. Er werden geen archeologische indicatoren aangetroffen in de boorkernen.

Het Pleistocene niveau, waar zich mogelijk resten uit de Steentijd bevinden, bevindt zich op circa 20-25 meter onder huidig maaiveld en wordt bijgevolg ook niet bedreigd door de geplande werken.

4.2 Advies

Het onderzoek heeft aangetoond dat de kans op het aantreffen van behoudenswaardige archeologische resten binnen het onderzoeksterrein zeer klein is. Er wordt dan ook **geen archeologisch vervolgonderzoek** geadviseerd voor het onderzochte gebied.

Mochten er tijdens de werken onverhoopt toch nog archeologische vondsten en/of sporen worden aangetroffen, moet contact opgenomen worden met de Walcherse Archeologische Dienst (B.Silkens 06-50850164 / B. Meijlink 06-52552925).

Literatuur

BENNEMA J. & VAN DER MEER K., 1952. *De Bodemkartering van Nederland. Deel 12, Walcheren*. Wageningen, Stichting voor Bodemkartering.

BERENDSEN H.J.A., 2000. *Landschappelijk Nederland*. Assen.

EIJKE A., 2014. Eindrapport verkennend bodemonderzoek Duinweg 24 te Oostkapelle. SMA Project 23140048

Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA), Versie 3.3., 2014. Zoetermeer, College voor de Archeologische kwaliteit.

MULDER F.J., 2003. *De ondergrond van Nederland*. Houten/Groningen, Wolters-Noordhoff bv.

RAS J. & F.G.R. D'hondt, 2004. Inventariserend Veldonderzoek door middel van grondboringen Bouwlocaties Duinweg West en Duinweg Oost, Oostkapelle. SOBResearch, Heindenoord.

Topografische kaarten en plattegronden van de Hattinga's 1724-1755, Map 10, Kaarten van Walcheren, 1:12.000

VAN RUMMELEN F.F.F.E., 1997. *Toelichting bij de Geologische kaart van Nederland: 1:50.000. Blad Walcheren*. Tweede druk, Haarlem, Rijks Geologische Dienst.

VISSCHER J.M. & H.J. BOSCHLOO. Rapport Archeologisch Bureauonderzoek, Plangebied Duinweg te Oostkapelle, gemeente Veere. SMA Project 2366030

VOS, P.C. & R.M. VAN HEERINGEN, 1997. Holocene geology and occupation history of the Province of Zeeland (SW Netherlands). In: FISHER M.M. (ed.). *Mededelingen Nederlands Instituut voor Toegepaste Geowetenschappen TNO, Nr. 59. Holocene evolution of Zeeland (SW Netherlands)*. Nederlands Instituut voor Toegepaste Geowetenschappen TNO, Haarlem.

BIJLAGE I - boorstaten

Zs1	Zand zwak siltig	XXX	onbekend
Zs2	Zand matig siltig	BV	bouwvoor
Zs3	Zand sterk siltig	kreek	kreekvulling
Kz1	Klei zwak zandig	moer	gemoerneerd
Kz2	Klei matig zandig	HOLV	Hollandveen
Kz3	Klei sterk zandig	HOLVAAR	Veraard Hollandveen
Ks1	Klei zwak siltig	BASV	Basisveen
Ks2	Klei matig siltig	WORM	Laagpakket van Wormer
Ks3	Klei sterk siltig	PLEI	Pleistoceen dekzand
V	Veen	REC	Recente verstoring
		WALC	Laagpakket van Walcheren
gr	grijs	gro	groen
br	bruin	or	oranje
bl	blauw	wi	wit
zw	zwart		
ge	geel	Fe	ijzer
l	licht		
d	donker		

BO-01

X: 27877,77 Y: 399333,00 Z: 0,72 m NAP

<i>Boven</i>	<i>Onder</i>	<i>Kleur</i>	<i>Lithologie</i>	<i>Stratigrafie</i>	<i>Grens</i>	<i>Opmerkingen</i>
0	10	ge	Zs1	REC	s	opgebracht stabilisatiezand
10	60	dgrzw	Kz1	REC	s	vuil, schelpresten, licht humeus, bst+
60	100	dgr	Ks1	WALC	g	taaie klei
100	150	dgr	Kz2	WALC	g	zandlaagjes
150	350	blgr	Ks2	WALC		humeuze bandjes, wordt slapper naar onderen toe

BO-02

X: 27881,04 Y: 399356,67 Z: 0,64 m NAP

<i>Boven</i>	<i>Onder</i>	<i>Kleur</i>	<i>Lithologie</i>	<i>Stratigrafie</i>	<i>Grens</i>	<i>Opmerkingen</i>
0	10	dgrzw	Kz1	REC	s	
10	30	dbr	Kz1	REC	s	
30	135	gr	Kz2	WALC?	s	humusspikkels
135	250	brgr	Ks1	WALC		top weggeslagen, wordt slapper naar onderen toe

BO-03

X: 27900,35 Y: 399339,61 Z: 0,55 m NAP

<i>Boven</i>	<i>Onder</i>	<i>Kleur</i>	<i>Lithologie</i>	<i>Stratigrafie</i>	<i>Grens</i>	<i>Opmerkingen</i>
0	30	dbr	Kz1	REC	s	
30	140	gr	Kz2	WALC?/REC?	s	vuil
140	235	brgr	Ks1	WALC		licht gelaagd

BO-04

X: 27867,88 Y: 399323,81 Z: 0,67 m NAP

<i>Boven</i>	<i>Onder</i>	<i>Kleur</i>	<i>Lithologie</i>	<i>Stratigrafie</i>	<i>Grens</i>	<i>Opmerkingen</i>
0	50	dbr	Zs2	REC	g	teelaarde
50	85	dbr	Kz2	REC	s	teelaarde; vuil; iets kleiiger
85	110	rogr	Kz2	WALC?/REC?	g	overgangslaag, Fe+; beetje vuil
110	235	gr	Ks1	WALC		wordt slapper naar onderen toe

